

ارزیابی نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار گردشگری کلانشهر تهران

مریم بیگ پور

دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

مجید ولی شریعت پناهی^۱

دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهری،

دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

عبدالرضا فرجی راد

دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۷/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۰/۲۵

چکیده

تحقیق حاضر با هدف ارزیابی نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار گردشگری کلانشهر تهران با رویکرد کمی انجام شده است. روش تحقیق، از نوع توصیفی و پیمایشی تحلیلی است و ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بوده است. متغیر مستقل مدیریت شهری با مولفه‌های تاسیسات و تجهیزات شهری، شبکه معابر، خدمات شهری، کیفیت ذهنی و عینی سنجیده شدند. متغیر وابسته گردشگری شهری پایدار نیز با مولفه‌های اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی سنجیده می‌شود. جامعه آماری این پژوهش خبرگان، متخصصین و کارشناسان ارشد در حوزه مدیریت شهری می‌باشند که از بین آن‌ها ۱۰۰ نفر به روش در دسترس به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. در ابتدا متغیرهای تحقیق به کمک روش‌های آمار توصیفی مورد آزمون قرار داده شد. سپس در سطح استنباطی، برای بررسی سوال‌های پژوهش از آزمون‌های آماری تی تک نمونه ای، آزمون فریدمن و تحلیل مسیر از طریق معادلات ساختاری استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های کمی بسته نرم افزاری SPSS و SmartPLS استفاده گردید. نتایج حاکی از آن است که وضعیت اجرایی مدیریت شهری و گردشگری پایدار در کلانشهر تهران در حد متوسطی می‌باشد. همچنین مدیریت شهری بر توسعه گردشگری پایدار کلانشهر تهران تاثیر مثبت معناداری دارد.

واژگان کلیدی: مدیریت شهری، توسعه پایدار، گردشگری، کلانشهر تهران.

مقدمه

امروزه، صنعت گردشگری که سطح بالایی از توسعه را برای بخش اقتصادی اکثر کشورها در سطح جهان فراهم ساخته است، به عنوان بخش پایه ای توسعه ی اقتصادی گردشگری دیده می شود (Rioyru, 2009: 11). در کشور ما ایران فرصت‌های گردشگری فراوانی وجود دارد که تاکنون به آنها پرداخته نشده است. مدیریت کلان در صنعت گردشگری باید فرصت‌ها را در کشور شناسایی کرده و آنها را در طرح جامع گردشگری کشور بگنجانند و زمینه سرمایه گذاری را در آنها مهیا کند. ورود گردشگر به کشور بیش از درآمدهای نفتی برای ما درآمد و منفعت خواهد داشت. توسعه صنعت گردشگری موجب رشد و شکوفایی اقتصادی و کاهش بیکاری و اشتغال زایی خواهد بود و در مجموع توسعه پایدار صنعت گردشگری موجب رشد و شکوفایی اقتصادی و کاهش بیکاری و اشتغال زایی خواهد شد و در مجموع توسعه پایدار در صنعت گردشگری اثراتش را در تمام بخش‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی به سرعت نشان خواهد داد (Motavali and et al. 2016: 7). البته مطابق با گزارش مجمع جهانی اقتصاد در سال ۲۰۱۹، ایران از نظر رقابت‌پذیری گردشگری در وضعیت مناسبی قرار ندارد (Mohammadi and najafabadi and et al, 2020: 204). در عصر حاضر گردشگری یکی از مهمترین صنایع توسعه پایدار است که از نگاه فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برای شهرها اهمیت زیادی دارد، بر این اساس ایجاد و گسترش فضاهای باز جمعی و مراکز فراغتی و تفریحی مدرن یکی از اهداف مهم برنامه‌ریزان مدیریت جامعه شهری در حوزه گردشگری شهری است. توسعه گردشگری شهری بصورت کمی و کیفی با حداکثر بهره مندی اقتصادی یکی از مهمترین وظایف مدیریت اجرایی شهرها محسوب می‌شود. جاذبه‌های متنوع در شهرها چون مکان‌های تاریخی و فرهنگی، فضاهای سبز، مراکز ورزشی و تفریحی، امکانات مهمان نوازی، مراکز خرید و بازارها و.. از اهم پارامترهای شکل‌گیری گردشگری شهری می‌باشد (Zare and Niknahad, 2016: 1). در راستای تحقق توسعه گردشگری، مدیریت شهری مهم ترین ابزار است. مدیریت شهری مرکب از نهادها و سازمان‌های دولتی و غیردولتی گوناگونی است که نهاد شورای اسلامی و شهرداری مهمترین و مرتبط ترین نهادها با جامعه شهری است. این نهادها به نمایندگی از مردم امور مختلف در شهر را برای زیست مطلوب شهروندان مدیریت می‌کنند. گردشگری با توجه به پیامدهای اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی آن در شهرها یکی از مهمترین فعالیت‌هایی است که باید در اولویت مناسب برای شهرداری‌ها قرار گیرد (Rai abbasabadi and Arghan, 2015: 6).

توسعه گردشگری شهری با ارتقای ابعاد کمی و کیفی با حداکثر بازده یکی از مهمترین فعالیت‌های عمده مدیریت اجرایی شهرها در عصر حاضر می‌باشد. سهم عمده ای از توسعه گردشگری در شهرها مربوط به مدیریت شهری می‌باشد. به عبارت دیگر می‌توان گفت مدیران و مسئولین شهری نقش قابل توجهی را در ساماندهی و مدیریت این صنعت در شهرها ایفا می‌کنند (Etehadi Moghadam, 2015: 1). امروزه مدیریت شهری تحول یافته ایجاب می‌کند شهرها برای رفاه و آسایش بیش تر شهروندان مدیریت شوند. مدیریت شهری نقش مهمی در موفقیت برنامه‌ها و طرح‌های توسعه شهری به خصوص در ارتباط با توسعه پایدار به عهده دارد (Nematolahi and Elusi and

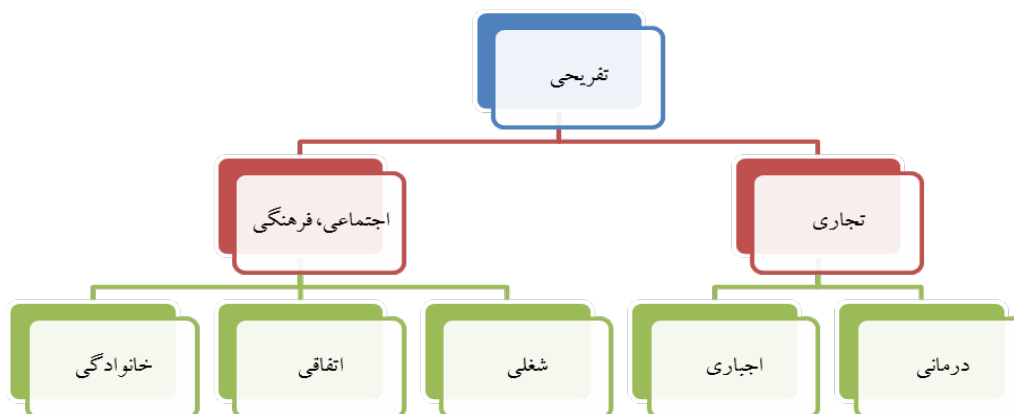
(Savadkuhi, 2015: 9). مدیریت و برنامه‌ریزی گردشگری کنشی است جمعی که بازیگران مختلفی از سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیر دولتی در آن نقش آفرین هستند (Karami and et al, 2020: 617). گردشگری تجاری همواره اثرات اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و کالبدی وسیعی را به وجود آورده، روند تحولات آن منوط به نحوه تأثیرات این پیشران‌های گوناگون می‌باشد لذا مدیران شهری بایستی این پیشران‌ها را طوری برنامه‌ریزی کنند که در آینده شاهد تقویت جایگاه صنعت توریسم باشیم (Kargar asl Zanuzi, 2020: 153).

با توجه به گسترش روزافزون شهرنشینی در دهه‌های اخیر در کشورمان و تراکم و تمرکز جمعیت در شهرهای بزرگ کشور و عوارض و پیامدهای ناشی از این تمرکز بر شهرنشینان، نیاز به گذراندن اوقات فراغت احساس می‌شود. گردشگری شهری عاملی بسیار مهم در توسعه شهرها محسوب می‌شود؛ زیرا نیروی زیادی برای جذب گردشگران دارد. کلانشهر تهران به دلیل پایتخت بودن و جاذبه‌های خاص فرهنگی مانند: مکان‌های تاریخی، پارک‌ها، آبشارها، چشمه‌ها، دره‌های تفریحی، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها، و برخی مناطق مثل منطقه ۲۲، به محلی برای اجرای طرح‌های گردشگری بخصوص گردشگری شهری تبدیل شده و توجه مدیران و مسئولان را در سطح منطقه ای و فرامنطقه ای به خود جلب نموده است و هر ساله میزبان جمع کثیری از گردشگران داخلی و خارجی می‌باشد و مسلماً جاذبه‌های این کلانشهر، به قدری زیادند که توانایی جذب گردشگر از نقاط دور و نزدیک را دارد. در واقع توسعه پایدار، گردشگری شهری و مدیریت شهری، سه ضلع از یک مثلث هستند که در صورت ارتباط مستقیم با یکدیگر به نتایج مثبتی منجر خواهند شد. با توجه به اهمیت موضوع گردشگری در تهران، ضرورت پایدارسازی گردشگری شهری و نقش انکار ناپذیر مدیریت در این زمینه، پژوهش حاضر به دنبال میزان ظرفیت کلانشهر تهران برای تبدیل شدن به یک شهر پایدار، میزان توسعه گردشگری در کلانشهر تهران، نحوه مدیریت کلانشهر تهران در توسعه گردشگری و ارائه راهبردها و استراتژی‌های لازم برای دستیابی به توسعه پایدار می‌باشد. بنابراین سوال اصلی تحقیق با توجه مساله مطرح شده این است که مدیریت شهری در توسعه پایدار گردشگری چه نقشی دارد؟

تحقیق حاضر از نوع کاربردی- توسعه ای بوده و از لحاظ روش اجرا در دسته‌بندی تحقیقات «توصیفی-تحلیلی» جای می‌گیرد. باید توجه داشت طبقه‌بندی تحقیقات براساس نوع هدفشان ضرورتاً به معنای وجود ابزارهای خاص و تفاوت‌های مشخص و دقیق بین انواع تحقیقات نیست؛ بلکه اکثر این تحقیقات در یک امتداد قرار دارند و با هم وابستگی مفهومی دارند؛ برای مثال تحقیقات بنیادی عمدتاً زیربنایی برای تحقیقات کاربردی هستند. جامعه آماری متشکل از خبرگان، متخصصین و کارشناسان ارشد در حوزه مدیریت شهری، شهرسازی، گردشگری و نیز مدیران نهادهای شهری، مراکز اجرایی و سازمان‌های ذی‌مدخل در مدیریت کلانشهر تهران (شهرداری، مسکن و شهرسازی، شورای شهر و...) به تعداد ۱۳۴ نفر می‌باشد. تعداد نمونه آماری بر اساس فرمول تعیین حجم نمونه کوکران با جامعه مشخص به تعداد ۱۰۰ نفر تعیین شده‌اند که به صورت غیر احتمالی در دسترس، پاسخگوی پرسشنامه و مشارکت کننده در این تحقیق خواهند بود.

گردشگری شهری

گردشگری شهری شاخه‌ای از گردشگری است که سعی دارد گردشگری را به عنوان یک پدیده مهم و مؤثر در تغییرات شهری (کالبدی، اجتماعی، سیاسی و مدیریتی) و توسعه شهری مورد بررسی قرار دهد (Movahed, 2007). 1. شهرها به دلیل قدمت تاریخی و این که خود یک حافظه تاریخی بشریت هستند، مقصد مهمی برای گردشگران به شمار می‌آیند. گذشته از آن پویای اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، هنری و سیاسی که در شهرها وجود دارند، پیوسته عامل کشاندن مردم به شهرها شده و طی یک روند تکاملی به گردشگری شهری منجر شده است می‌توان گفت که شهر در رابطه با فعالیت گردشگری ماهیتی دوگانه دارد. از یک سو شهرها خاستگاه عمده و اصلی جریان-های گردشگری به ویژه گردشگری انبوه هستند و بسیاری از گردشگران امروزی را کسانی تشکیل می‌دهند که در شهرها کار و زندگی می‌کنند. از سوی دیگر شهرها به دلیل داشتن انواع جاذبه‌ها و محل پویایی فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی، یکی از مهم‌ترین مقصدهای گردشگران به شمار می‌آیند. این ماهیت دوگانه شهر در رابطه با گردشگری، شهرهای توریستی را با الزاماتی روبرو می‌سازد که نه تنها در رفتار شهروندان این شهرها، بلکه در شیوه‌های مدیریت و برنامه‌ریزی آن‌ها باید مورد توجه قرار گیرند (Rahnemai, 2011: 27).

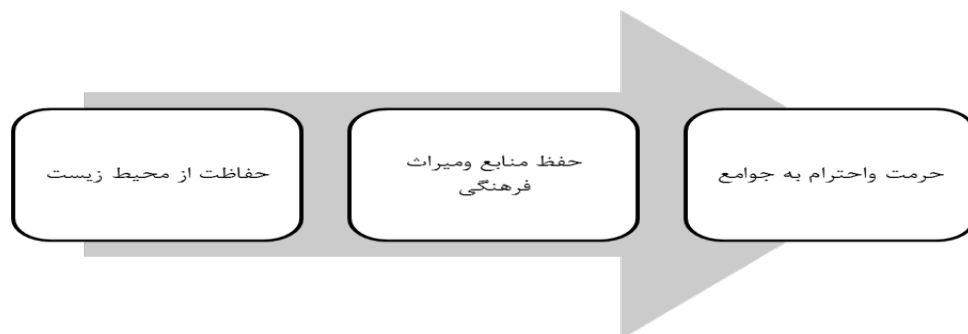

شکل ۱-انواع گردشگری شهری
(Source: Research findings, 2019).

گردشگری پایدار شهری

پایداری زیست محیطی بیانگر اقدامات مادی و غیر مادی است که اطلاعاتی کلیدی از آثار محیط زیست، رعایت مقررات، روابط ذینفعان و سیستم‌های سازمانی فراهم می‌آورد و نشان دهنده تعریفی از اثربخشی و بهره‌وری اقدام‌های صورت گرفته در محیط زیست است (Henri & Journeault, 2008: 166). این نوع ارزیابی، آثار مثبت و منفی طرح بر محیط را مورد تأکید قرار می‌دهد و شیوه‌ای است که متخصصان برای توصیف و تحلیل آثار عمده فعالیت‌های محیط به کار می‌برند تا از طریق شناخت عوامل اثرگذار محیطی، آثار منفی را به حداقل برسانند. موضوع مورد تأکید در این زمینه ظرفیت نگهداشت منطقه‌ای برای جامعه انسانی است که به صورت حداکثر میزان مصرف منابع و خروج و تصفیه‌ی پسماندی به طور مشخص در یک منطقه، برنامه‌ریزی معین بدون لطمه زدن، آسیب رساندن تصاعدی بر یکپارچگی، وحدت اکولوژیکی و بهره‌وری زیستی، پایدار می‌ماند. ارزیابی پایداری

زیست محیطی شامل ارزیابی تاثیرات مستقیم از پروژه در محیط زیست با توجه به جایگزین‌ها و تلاش برای کاهش آثار زیانبار زیست محیطی است (Sutcliffe, et al., 2009: 6). توسعه پایدار گردشگری در گروه سه رویکرد همه جانبه نگر و کل گرا، آینده نگر و مساوات گرا است. نگرش اول بر این باور است که توسعه هنگامی پایدار است که در بستر سیاسی، اقتصادی و اکولوژی ملاحظه گردد. در رویکرد دوم، برآورد احتیاجات کنونی گردشگران، جامعه میزبان و به موازات آن محافظت از محیط زیست و حفظ فرصت‌های برابر برای آیندگان مطرح است. در رویکرد سوم، مساوات درون نسلی و فرا نسلی در استفاده از امکانات، داده‌ها و منابع مورد نظر است. گردشگری شهری هنگامی می تواند مفید واقع شود که در رابطه با دیگر کارکردهای شهری باشد. مفهوم پایداری شهری در بر گیرنده تعامل عوامل محیطی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی است (Taghvaei and Safarabadi, 2011: 41). گردشگری پایدار است که همزمان با حفظ و افزایش فرصت‌ها برای آینده، نیازهای مناطق میزبان و گردشگران حاضر را تامین می کند، مدیریت تمامی منابع با چنان دقتی انجام میشود که نیازهای اقتصادی و اجتماعی و زیبا شناختی توسعه گردشگری به گونه ای تامین شود که تمامیت فرهنگی، فرایندهای ضروری زیست محیطی، تنوع زیست محیطی و سیستم‌های بقای حیات حفظ شود (Esmaili and Shaghaghi Kandovani, 2014). توسعه پایدار گردشگری دارای سه جنبه است:

شکل ۲- ابعاد توسعه پایدار گردشگری
(Mansuri, 2002: 37)

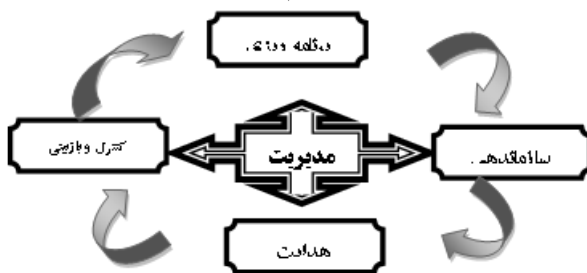
مدیریت شهری

مدیریت شهری "عبارتست از اداره امور شهر به منظور ارتقاء و مدیریت پایدار مناطق شهری با در نظر داشتن و پیروی از اهداف و سیاست‌های ملی، اقتصادی و اجتماعی کشور" (Razavian, 2002: 50). مدیریت شهری عبارت است از اداره امور شهر به منظور ارتقاء مدیریت پایدار مناطق شهری در سطح محلی با در نظر داشتن و تبعیت از اهداف سیاست‌های ملی، اقتصادی و اجتماعی کشور است. مدیریت شهری عبارت است از یک سازمان گسترده، متشکل از عناصر و اجزا رسمی و غیررسمی مؤثر و ذی ربط در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی و کالبدی حیات شهری با هدف اداره، کنترل و هدایت توسعه همه جانبه و پایدار شهر مربوطه (Razavian, 2002). مدیریت یکپارچه شهری فرایند بکارگیری موثر و کارآمد منابع مادی و انسانی در برنامه‌ریزی، بسیج منابع، امکانات و هدایت و کنترل آن است (Komasi and Hoseini, 2014: 142). یکپارچه شهری، یکپارچه سازی سیاستی و حکومت شهری یکپارچه، گویای این است که سامانه برنامه‌ریزی و مدیریت قادر نخواهد بود تعدد و تکثری را که در ماهیت

پدیده‌هایی چون شهرها و مناطق شهری وجود دارد، بدون جامع‌نگری و یکپارچه‌سازی تصمیم‌ها و سیاست‌های عوامل مختلف، هدایت کند (Barakpoor and Asadi, 2009: 107).

مدیریت گردشگری شهری

مدیریت سنجش عملی برنامه‌ریزی گردشگری را شامل می‌شود که طی آن باید با استفاده از ابزارهای مناسب به اهداف از پیش تعیین شده خود دست یابد (Elliott, 1977: 166). در فضای پست مدرن، ساختارهای سنتی دیگر نمی‌توانند مسائل پیچیده توسعه پایدارگردشگری را اداره کنند. ساختارهای کهن و نامناسب دچار بحران واقعی شده‌اند و تدوین استراتژی توسعه پایدارگردشگری به نهادهای گردن‌تشیلات و سازمان‌های مدیریتی و مدیران ساختار شکن نیاز دارد تا بتوانند با طرح ریزی‌ها و برنامه‌ریزی‌های استراتژیک و باخلق الگوی اقتضائی (و نه تقلیدی) فرهنگ گردشگری پایدار را تقویت نمایند. موفقیت و شکست نهادها، سازمان‌ها و همچنین برنامه‌ریزی، طرح‌ها و پروژه‌های آنها ناشی از تفاوت در نحوه مدیریت آنهاست، مدیریتی که در چارچوب یک فرایند منسجم برای دست‌یابی به اهداف تعیین شده صورت می‌گیرد.

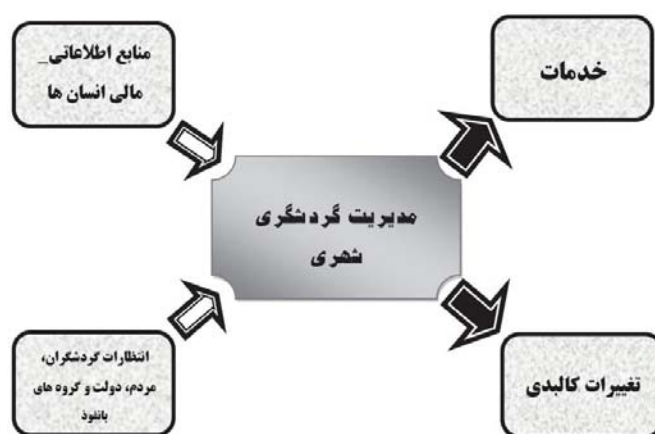

شکل ۳- فرایند مدیریت موثر در گردشگری

(Murphy, 2004: 52)

بر این اساس یکی از گام‌های اساسی در جهت ارتقای توسعه هر کشوری استفاده بهینه از کلیه امکانات و منابع آن با مدیریت علمی و استفاده از پژوهش‌های صاحب‌نظران است بطوریکه به عقیده پیتراکر، مدیریت عامل اصلی و حیات بخش هر سازمان و نهادی است (Nikueghbal, 2009: 1). بدیهی است این مهم تنها به دوش سازمان‌های جهانگردی و گردشگری نخواهد بود بلکه مدیریت سایر بخش‌ها شامل صنایع، معادن، راه و ساختمان، آموزش و پرورش، بخش‌های فرهنگی، رسانه‌ها، سازمان حفاظت از محیط زیست و صداوسیما را در یک حرکت جامع و عزم ملی می‌طلبد. چراکه توسعه گردشگری می‌طلبد که همه نهادهای متولی گردشگری، علاوه بر تمایل به همکاری فی‌مابین، بصورت علمی و اجرایی نیز باهم دیگر همکاری همه‌جانبه داشته باشند (Selin and Beason, 1991: 639). در حقیقت مدیریت گردشگری، بسیار جامع‌تر و ضروری‌تر از پیش می‌نمایند تا علاوه بر حفظ جایگاه فعلی، بر رشد و بهبود این وضعیت کمک کند. چرا که هنوز و پس از گذشت سالیان دراز، صنعت گردشگری در ایران، نه تنها به سهم قابل قبولی در محاسبه درآمد ملی دست نیافته است بلکه، همین سهم ناچیز هم هر سال با افول بیشتری مواجه می‌شود و این در حالی است که بنا به شهادت آمارهای جهانی، ایران جزو ۵ کشور بالقوه توانمند در زمینه جذب گردشگر خارجی است.

گردشگری در گذشته‌های دور عمدتاً امری لوکس تلقی می‌شد و به شیوه‌های سنتی توسط افراد آماتور صورت می‌گرفت اما امروزه در کشورهای توریست پذیر از گردشگری به عنوان یک صنعت تعبیر می‌شود (baher, 1998: 409). بنابراین هم زمان با گذر گردشگری سنتی به مدرن و تبدیل آن به گردشگری پسامدرن لازم است که مدیریت و شیوه‌های برخورد با آن تغییر کرده و از حالت سنتی خارج شده و رهیافتی نو به خود بگیرد (Yukl, 1994). با توجه به مولفه‌های اصلی در مدیریت گردشگری و پیچیدگی آن باید گفت که در زمینه مدیریت گردشگری و گذار مدیریت سنتی به مدرن و پسا مدرن باید با دیدی سیستماتیک به مدیریت گردشگری نگریست و مکتب مدیریت علمی گردشگری و مکتب مدیریت انسانی گردشگری را با دید جامع نگرانه به کار برد. یعنی ضمن توجه به اهداف سازمان‌های گردشگری به برآمدن احتیاجات مدیران و جامعه گردشگری نیز توجه شود (Shoval, 2004: 23-43). بنابراین برای رسیدن به گردشگری مطلوب، از یک سو به شناخت فضای گردشگری و ساختارهای حاکم بر آن نیاز است و از سوی دیگر باید اصول گردشگری و ساختار آن مورد توجه قرار گیرد و در نهایت برای درک ابعاد مختلف گردشگری، باید محیط و فضای گردشگری را با گردشگران به عنوان یک سیستم در نظر گرفت (Show and Williams, 2002: 248) براین اساس برای درک مفهوم مدیریت گردشگری در مکان (از جمله شهرها) می‌توان آن را به یک سیستم تشبیه نمود که اجزاء، عناصر و ساختار کلی آن مطابق شکل زیر است.

شکل ۴- چارچوب مدیریت گردشگری شهری
(Inskoop, 1991: 351)

در خصوص متغیرهای پژوهش، مطالعاتی در داخل و خارج از ایران انجام گرفته است که در زیر به آن اشاره می‌شود:

Lee Liu and et al (2018) برنامه‌های پایداری و ارزیابی‌های آن‌ها اغلب برای عدم حمایت از عدالت اجتماعی مورد انتقاد قرار گرفته است. توسعه اکو شهر نیز نگرانی‌های مشابه را مطرح کرده است. این تحقیق به منظور حل چنین مشکلات انجام شده است. به طور خاص، این مقاله یک شاخص پایداری جدید را ایجاد می‌کند که به منظور طبقه‌بندی و ارزیابی شهرها بر عدالت زیست‌محیطی تأکید دارد. شاخص پیشنهادی مساعدت در میان مکان‌ها را به عنوان یک نتیجه از توسعه اقتصادی شهرک سازی می‌کند. به طور خاص، این شاخص نمونه‌هایی را نشان می‌دهد

که در آن مکان خاصی از طریق معنی زیان آور به مکان دیگری، پایداری را به دست می‌دهد. بنابراین، شاخص شامل شاخص‌های زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی پایداری می‌تواند به منظور افزایش عدالت در بین مکان‌های گوناگون (مراکز شهری، حومه‌ها، مناطق روستایی و شهرهای همسایه) مورد استفاده قرار گیرد و با توجه به انگیزه‌های واقعی توسعه اقتصادی شهری. یکی از یافته‌های اولیه از کاربرد این طبقه‌بندی این است که اغلب اوقات توسعه اقتصادی اکوسیستم در منافع زیست‌محیطی، اقتصادی، یا اجتماعی تکمیل نشده است. شهرهای مرکزی رسمی علاقه مند به حضور مقامات دولتی در تحرک بالا هستند. شهرهای اکوادوری توسعه دهنده تمایل به گسترش تجاری یا تحولات متمرکز بر رشد، سود و تظاهرات مدل دارند. هر دو شهر زیست‌محیطی رسمی و توسعه دهنده محیط‌زیست را کاهش می‌دهند. آن‌ها همچنین احتمال دارد که مراکز شهری را در هزینه‌های زیست‌محیطی دیگر مکان‌ها توسعه دهند. رشد اقتصادی شهرهای صنعتی و زیست‌محیطی توسعه یافته با افزایش نابرابری درآمد و بی‌عدالتی اجتماعی همراه است. در نتیجه، این نوع از شهرهای زیست‌محیطی، ارزیابی عملکرد پایداری را از بین می‌برد. برعکس، شهرک‌های اقتصادی که توسط شهروندان یا اهدا کنندگان تأسیس شده‌اند تمایل به تمرکز بر حقوق اجتماعی و اقتصادی دارند. این مطالعه با استفاده از روش‌های تحقیق کیفی، از جمله کارهای زمین شناسی در ۲۹ شهر در سراسر چین و کشورهای مختلف انجام شد. این کار مزرعه از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۴ انجام شد. داده‌ها از طریق مصاحبه با ۸۷ مقام دولتی و همچنین کارشناسان محیط‌زیست، محیط‌زیست محله، ساکنان و توسعه دهندگان املاک و مستغلات جمع‌آوری شد. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که اکثر شهرهای چینی چینی در ادبیات جهانی آب‌وهوای شهر نادیده گرفته شده‌اند. این تحقیق همچنین به مدیریت مؤثر پایداری نیاز دارد تا از توسعه شهرهای زیست‌محیطی جلوگیری شود که منافع زیست‌محیطی و اجتماعی مناطق اطراف را منفی می‌دانند.

Shao and et al (2017) از طریق چشم‌انداز گردشگری، شهر به‌عنوان یک مقصد توریست، معمولاً شامل جاذبه‌های گردشگری متعدد مانند نقاط دیدنی طبیعی و فرهنگی است. این جاذبه‌ها در فضاهای شهر پس از اشکال خاصی پراکنده می‌شوند: در بعضی مناطق خوشه بندی شده و در سایر نقاط پراکنده می‌شوند. شناخته شده است که کاربران تورهای خود را در یک شهر نه تنها با توجه به فاصله بین جاذبه‌های مختلف بلکه همچنین بر اساس عوامل دیگر مانند محدودیت زمانی، هزینه‌ها، منافع و شباهت‌های جاذبه‌های مختلف، سازماندهی می‌کنند. از این رو، تورهای مسافرتی کاربران می‌توانند به ما در درک بهتر روابط بین جاذبه‌های مختلف در مقیاس شهر کمک کنند. در این مقاله، یک چارچوب روش شناختی برای شناسایی رفتارهای فضایی و زمانی گردشگران از داده‌های رسانه‌های اجتماعی توسعه داده شده است و سپس از این اطلاعات برای استخراج و تجزیه و تحلیل مناطق گردشگری استفاده می‌شود. ما بر این باوریم که این بخش فضایی شهر، کمک‌های قابل توجهی به زمینه‌های برنامه‌ریزی شهری، تأسیسات گردشگری و ساخت‌وساز مناظر خواهد کرد. یک شهر گردشگری معمولی در چین-هوانگشا به‌عنوان منطقه مطالعه ما برای آزمایش انتخاب شده است.

Parhizkar and et al(2016) در پژوهشی به بررسی نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار گردشگری شهر سرعین مبادرت ورزیده که نتایج نشان از آن دارد که ارائه راهبرد با ایجاد و تقویت زیرساخت‌ها، تسهیلات، جلب سرمایه گذاری و هماهنگی بین بخشی نهادها و با شناساندن توانمندی گردشگری می توان به توسعه پایدار نایل آمد و در آینده با رشد اقتصادی، توسعه پایدار گردشگری و شهری سرعین همراه با فراهم نمودن عدالت اجتماعی، ارتقاء کیفیت زندگی، رفاه و آسایش شهروندان و مدیریت یکپارچه شهری بین مدیران شهری و مردم محلی رابطه مستقیم و مثبتی را داشته باشد.

Keshavarz and sarparast(2016) در مقاله ای به تحلیل نقش مدیری شهری در توسعه پایدار گردشگری نمونه موردی شهر خرم آباد اقدام کرده که نتایج نشان از آن دارد که شهر خرم آباد از مناطق پر جاذبه، دارای پتانسیل‌های گردشگری به عنوان پایلوت توسعه پایدار گردشگری و دارای شناسنامه جهانی می‌باشد که امکان و فرصت مناسبی برای توسعه پایدار شهری بر پایه گردشگری پدید آورده است شناسایی نقش مدیریت شهری شهرداری، شورای شهر، نهادهای دولتی در توسعه گردشگری پایدار شهری، می تواند نقش موثری در توسعه و تنوع اقتصادی ملی و منطقه ای داشته باشد در شهر خرم آباد بنا به علل مختلف، امکانات و فرصت‌ها به طور کامل و به درستی در راستای توسعه گردشگری پایدار شهری بکار گرفته نشده است و تخریب محیطی به طور چشمگیری باعث کاهش تمایل گردشگران در بازگشت به مقصد می شود.

Rakhshmah and et al(2017) در مقاله ای با عنوان: بررسی نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار گردشگری (مطالعه ی موردی: شهر یاسوج) به این نتیجه رسیده‌اند؛ نتایج پژوهش حاکی از آن است که مولفه‌های مدیریت شهری از عوامل تاثیرگذار در شاخص‌های توسعه ی پایدار گردشگری است. هرچند مدیریت شهری توانسته است تا حدی از انتظارات توسعه پایدار را محقق سازد، اما در بسیاری از موارد ناموفق عمل کرده است یکی از شرط‌های اساسی دست یابی به توسعه ی پایدار گردشگری نیازمند برنامه‌ریزی سازمان یافته در تمام سطوح است.

Logar(2010) در مطالعه ای درباره مدیریت گردشگری پایدار در شهر ساحلی کریکوانیکا کشور کرواسی به ارزیابی تاثیرات منفی ایجاد شده صنعت گردشگری روی محیط زیست، جامعه، فرهنگ و حتی بر اقتصاد توجه می کند و با ابزار و تصمیم‌گیری‌های سیاسی سعی در بهبود و پایدارتر نمودن توریسم در این شهر دارد.

Bussaba Sitikarn(2002) در مقاله ای با عنوان جنبه‌های گردشگری و توجهی کلیدی به توسعه پایدار به تاثیرات مستقیم و غیرمستقیم صنعت گردشگری روی منابع طبیعی، ساختمان سازی و محیط فرهنگی در هر ناحیه توریستی و نواحی مجاور آن توجه داشته و به ابعاد گوناگون تاثیرات گردشگری بر جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی توجه می کند و در نهایت راهکارهایی را برای دستیابی به توسعه پایدار گردشگری پیشنهاد می کند. با توجه به مساله پژوهش و پیشینه انجام گرفته در حوزه مورد مطالعه، این پژوهش به بررسی فرضیه‌های زیر می - پردازد:

وضعیت اجرایی مدیریت شهری در کلانشهر شهر تهران در سطح متوسطی قرار دارد.

میزان توسعه گردشگری پایدار در کلانشهر تهران در سطح متوسطی قرار دارد. مدیریت شهری در کلانشهر تهران نقش موثری در توسعه گردشگری پایدار دارد. با توجه به موضوع مورد بررسی تحقیق، متغیر توسعه پایدار گردشگری متغیر وابسته نهایی می‌باشد.

شکل ۵-مدل مفهومی پژوهش. (Source: Research findings, 2019).

جدول ۱- نماگرهای گردشگری پایدار شهری به تفکیک ابعاد و شاخص‌ها

ابعاد	زیر شاخص
اقتصادی	اشتغال و درآمد، وضعیت هزینه‌های بازدید از جاذبه‌های تاریخی، نسبت هزینه اقامت در خیابان، وجود مراکز صنایع دستی و محلی در خیابان، وضعیت رفاه اقتصادی
	قیمت اجناس در خیابان، وجود هتل و مسافرخانه و سایر فضاهای اقامتی در خیابان، میزان رضایت جامعه محلی از درآمدهای حاصل از گردشگری
	میزان سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته برای خدمات گردشگری خیابان، سرمایه‌گذاری در مشاغل سنتی خیابان، سرمایه‌گذاری‌های غیردولتی در جاذبه‌های گردشگری خیابان، سرمایه‌گذاری‌های دولتی در جاذبه‌های گردشگری خیابان، بهره‌برداری از ظرفیت‌های فرهنگی و تاریخی موجود در خیابان، سطح گذاری
اجتماعی	رضایت از نحوه پذیرایی و کیفیت غذا در رستوران‌ها و کافی‌شاپ‌ها، کیفیت مناسب سرویس‌های بهداشتی، وجود پارکینگ و محله‌ای مناسب برای وسایل نقلیه، رضایت از کیفیت هتل‌ها و مسافرخانه‌ها و سایر فضاهای اقامتی، وجود فضاهای مکث در بدنه خیابان، وجود امکانات مناسب جهت اوقات فراغت گردشگران
	دوستانه و مؤدبانه بودن رفتار جامعه محلی با گردشگران، نسبت معکوس نزاع و درگیری با جامعه محلی، احساس امنیت و آرامش خاطر در خیابان برای گردشگران، احترام به فرهنگ‌ها و سنت‌های گردشگران
	دسترسی مناسب به خیابان، وجود راه‌های ارتباطی مناسب، دسترسی آسان به جاذبه‌های مراکز تاریخی و فرهنگی موجود در خیابان، امکانات لازم برای اقامت در خیابان، راهنمایی‌های کسبه و شهروندان برای معرفی خیابان به گردشگران، دسترسی به اطلاعات روز و اینترنت رایگان در خیابان، مشارکت شهروندان در ارائه خدمات گردشگری
زیست محیطی	وجود جاذبه‌های طبیعی منحصر به فرد در خیابان، کیفیت مناظر طبیعی، کیفیت ظاهری جاذبه‌ها و مکان‌های دیدنی، تنوع پوشش گیاهی در خیابان
	وضعیت بهداشت خیابان، جمع‌آوری و دفع آب‌های سطحی، شیوه‌های بهداشتی دفع زباله و پس‌ماندها، وضعیت بهداشت عمومی در محدوده اطراف خیابان، دسترسی مناسب به خدمات بهداشتی درمانی، رعایت پاکیزگی محیط، اعتقاد به حفاظت از محیط زیست و طبیعت، میزان فعالیت و تبلیغات ساکنان خیابان برای حفظ محیط زیست، میزان استفاده از وسایل غیر موتوری و دوستدار محیط زیست، میزان آلودگی هوا در خیابان

(Source: Research findings, 2019).

همچنین با توجه به موضوع تحقیق و تعاریف ارائه شده، متغیر مدیریت شهری، متغیر مستقل می‌باشد.

جدول ۲- نماگرهای مدیریت شهری به تفکیک ابعاد و شاخص‌ها

ابعاد	زیرشاخص
تاسیسات و تجهیزات شهری	فراهم نمودن آب بهداشتی و سالم، شبکه برق، لوله کشی گاز، شبکه تلفن، جمع آوری زباله از سطح شهر و جمع آوری فاضلاب شهری
شبکه معابر	زیر سازی معابر درون شهری، آسفالت معابر، جدول سازی و احداث آبرو و کانو و پیاده روسازی در شبکه معابر
خدمات شهری	خدمات آموزشی، خدمات بهداشتی و درمانی، خدمات تجاری، خدمات اداری و انتظامی، فضای ورزشی، فضای سبز عمومی و پارک کودک، فضاهای مذهبی و فرهنگی و فضاهای صنعتی و کارگاهی
کیفیت زندگی (ذهنی)	ایجاد و گسترش نهادهای محلی جدید، تقویت نهادهای محلی موجود، احساس امنیت فردی، امید به آینده، توانایی تأمین نیازهای اساسی خانوار، رضایت از زندگی، احساس تعلق به اجتماع، تمایل به ماندن در شهر جدید، رضایت از موقعیت اجتماعی
کیفیت زندگی (عینی)	رضایت از مراکز بهداشتی، جمع آوری و دفع آب‌های سطحی، کیفیت بهداشت شبکه معابر، کیفیت مسیرهای عابر پیاده، نظافت و پاکیزگی محیط شهری، کیفیت آب آشامیدنی است.

(Source: Research findings, 2019).

برای بررسی روایی پرسشنامه که به‌عنوان ابزار اصلی این تحقیق برای سنجش متغیرها مورد استفاده قرار گرفته است، از نظرات اساتید راهنما و مشاور و کارشناسان رشته‌های جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، توسعه شهری و جامعه‌شناسی بهره گرفته شده است. برای پایایی پرسشنامه نیز از آزمون آلفای کرونباخ استفاده گردید و ضرایب آلفای کرونباخ بالاتر از ۷۰ درصد بدست آمد.

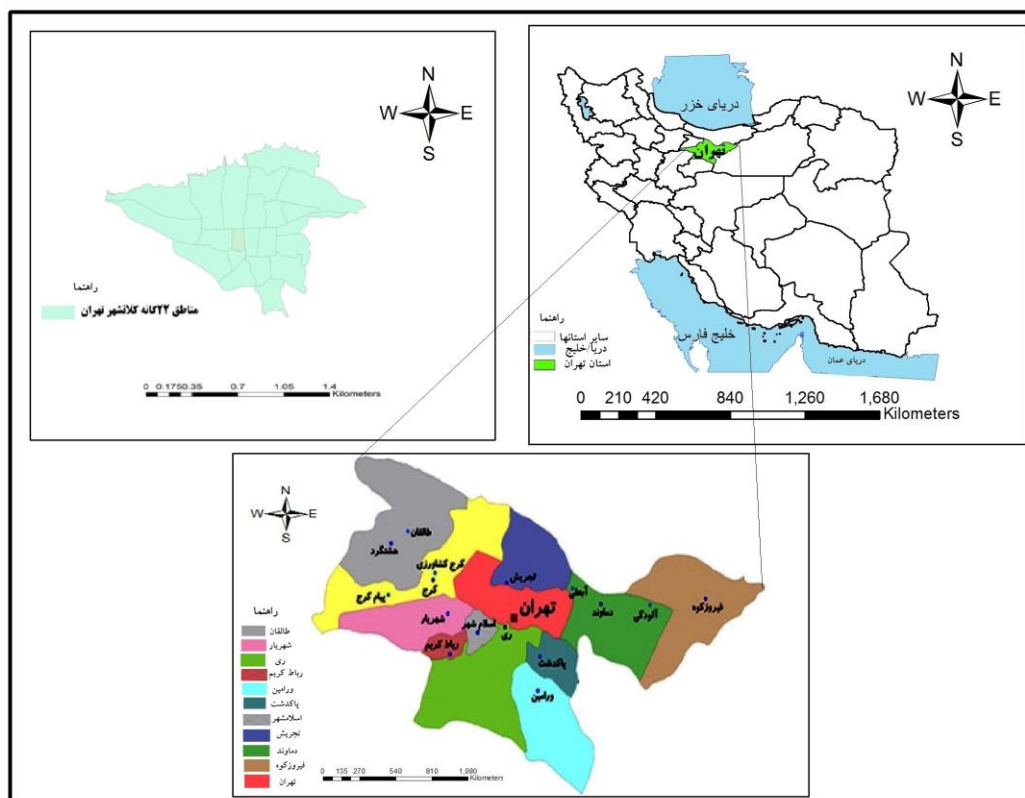
شهر تهران در دامنه جنوبی کوه‌های البرز و حاشیه شمالی کویر مرکزی ایران در دشتی نسبتاً هموار واقع شده که شیب آن از شمال به جنوب است و به وسیله دو رود اصلی کرج در غرب و جاجرود در شرق همراه با رودهای فصلی جعفرآباد یا دربند، دارآباد (شاه آباد)، درکه و کن که همگی از شمال به جنوب جریان دارند مشروب می‌گردد (Musavi, 1976: 5).

محدوده مورد مطالعه

مقر اصلی تهران در پای کوه‌های البرز و در میان دو رودخانه بزرگ ناحیه یعنی کرج و جاجرود در محلی که این دو به دشت راه می‌کشایند جای گرفته است. از نظر مختصات جغرافیایی در محدوده ۵۱ درجه و ۱۷ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۳۳ دقیقه طول خاوری و ۳۵ درجه و ۳۶ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۴۹ دقیقه عرض جغرافیایی شمالی قرار گرفته است. ارتفاع نقاط مختلف شهر تهران بسیار متفاوت است و از شمال به جنوب کاهش می‌یابد. چنان که ارتفاع شهر در میدان تجریش ۱۳۰۰ متر و در میدان راه‌آهن ۱۱۰ متر است، یعنی به ازای هر کیلومتر مساحت، ۱۳/۵ متر اختلاف ارتفاع وجود دارد (ساسان پور، ۱۳۹۰، ۱۶۸).

تهران از دو بخش کوهستانی در شمال و دشت در قلمرو جنوبی آن، تشکیل شده است. کوه‌های البرز در شمال دشت تهران متشکل از سلسله چین‌ها و راندگی‌های شرقی- غربی است. زون البرز مرتفع شمالی‌ترین حد این قسمت را تشکیل می‌دهد و متشکل از رسوبات پالئوزوئیک، مزوزوئیک و ترشیری است که توسط گسل مشأ- فشم به سمت جنوب و به روی چین‌ها حاشیه‌ای رانده شده است. محدوده چین‌های حاشیه‌ای تقریباً به طور کامل از سنگ‌های پیروکلاستیک و آتشفشانی زیر دریایی سازند کرج (ائوسن) تشکیل شده و بین گسل مشأ- فشم در شمال و گسل شمال تهران در جنوب واقع شده است. زون آنتی البرز نیز ناحیه مرتفع جنوب شرقی تهران را در بر

می‌گیرد (اطلس کلانشهر تهران، ۱۳۸۹: ۴۳). این کلانشهر روی نهشته‌های آبرفتی اوایل دوره چهارم زمین شناسی (دوره کواترنری) است و از کوهپایه‌های البرز مرکزی تا کناره کویر در جنوب تهران گسترش دارد. سازند آبرفتی تهران شامل آبرفت‌های جوان مخروط افکنه‌ای از دوره کواترنری است که از دامنه جنوبی البرز مرکزی به سمت جنوب، کم و بیش تا کناره کویر ادامه و گسترش می‌یابد و بخشی از دشت را در بر می‌گیرد که بخش گسترده‌ای از شهر روی آن بنا شده است. این سازند از نهشته‌های سیلابی و رودخانه‌ای تشکیل شده است (ساسان پور، ۱۳۹۰: ۱۷۲). دشت تهران دشتی است با شیب تند از شمال به جنوب که به وسیله بلندی‌ها و فرونشسته شرقی - غربی به بخش‌های گوناگون از شمال به جنوب تقسیم می‌شود. پستی و بلندی اطراف پهنه شهر، دارای تفاوت ارتفاعی حدود ۴۸۷۸ متر از بلندی قله‌ی دماوند و با ارتفاع ۵۶۷۸ متر تا نقاط پست دشت کویر، با ارتفاع کمتر از ۸۰۰ متر از سطح دریا می‌باشد. ارتفاع شهر در جنوب پالایشگاه تهران ۱۱۶۰ متر در نواحی مرکزی پارک شهر ۱۲۱۰ متر در شمال کاخ سعدآباد ۱۷۰۰ متر می‌باشد طول شمالی - جنوبی شهر حدود ۷۰ کیلومتر می‌باشد. با توجه به موقعیت توپوگرافی شهر تهران، در محدوده بافت پر و نیمه شیب عمومی از شمال به جنوب بوده تفاوت شیب‌ها از اراضی شهر ری با شیب کمتر از ۱ درصد تا اراضی زعفرانیه و دربند بین ۱۱ الی ۱۴ درصد و حتی در برخی از نقاط شمیرانات مانند حصارک تا شیب ۲۰ الی ۳۰ درصد وجود دارد (دهقان بنادکی، ۱۳۸۹: ۶۳).

شکل ۶- موقعیت مکانی تهران. (Source: Research findings, 2019).

در ایران بیش از ۲۴ میلیون خانوار می‌باشد که این از مقدار بیش از ۴۰ میلیون مرد و نزدیک ۴۰ میلیون زن می‌باشد. همچنین از کل خانوار موجود در ایران، بیش از ۱۸ میلیون خانوار ساکن شهر هستند. و قریب به ۶ میلیون

خانوار نیز ساکن روستا هستند. در استان تهران نیز بیش از ۴ میلیون خانوار ساکن است. که از مقدار فقط ۲۳۵ خانوار ساکن روستا هستند. به عبارتی، نزدیک ۹۵ درصد خانوار ساکن شهر و ۵ درصد ان نیز ساکن مناطق روستایی هستند. در همین راستا، بیش ۱۳ میلیون نفر نیز در تهران ساکن می‌باشد که نسبت به سایر استان‌ها در حد بسیار زیادی می‌باشد.

جدول ۳- وضعیت جمعیت و خانوار در ایران و استان تهران در سال ۱۳۹۵

خانوار	زن	مرد	جمعیت	شرح
۲۴.۱۹۶.۰۲۵	۲۹.۴۲۷.۸۲۸	۴۰.۴۹۸.۴۴۲	۷۹.۹۲۶.۲۷۰	کل کشور
۱۸.۱۲۵.۴۸۸	۲۹.۳۰۵.۴۳۳	۲۹.۸۴۱.۴۱۴	۵۹.۱۴۶.۸۴۷	ساکن در نقاط شهری
۶.۰۵۴.۹۲۹	۱۰.۱۰۰.۰۷۶	۱۰.۶۳۰.۵۴۹	۲۰.۷۳۰.۶۲۵	ساکن در نقاط روستایی
۱۵۶۰۸	۲۲.۳۱۹	۲۶.۲۷۹	۴۸.۷۹۸	غیرساکن
۴.۲۸۸.۵۶۲	۶.۵۹۲.۹۶۵	۶.۶۷۲.۶۷۲	۱۳.۲۶۷.۶۳۷	استان تهران
۴.۰۵۲.۵۰۷	۶.۳۱۰.۰۵۰	۶.۳۴۲.۱۸۰	۱۲.۴۵۲.۲۳۰	ساکن در نقاط شهری
۲۲۵.۲۹۷	۲۸۲.۷۸۷	۴۳۰.۹۱۱	۸۱۴.۶۹۸	ساکن در نقاط روستایی
۶۵۹	۱۲۸	۵۸۱	۷۰۹	غیرساکن

(Statistics Center of Iran, 2016)

استان تهران به ویژه کلانشهر تهران بخاطر موقعیت سیاسی و وجود زیر ساختارهای لازم بسیاری از فعالیت‌های صنعتی و خدماتی در آن متمرکز شده است و ضریب میزان تمرکز در کشور، در استان تهران و در میان شهرهای استان تهران، در کلانشهر تهران بیشتر است. وجود تمرکز بالای اقتصادی، سبب ایجاد فرصت‌های شغلی زیاد می‌شود. آنهم به نوبه خود موجب مهاجرت می‌گردد. بدین ترتیب جمعیت استان تهران و به‌خصوص کلانشهر تهران به طور فزاینده ای روبه افزایش است که به دنبالش توسعه کالبدی داشته است به طوری که مساحت شهر تهران از ۷۶۰ کیلو متر مربع در سال ۱۳۷۵ به ۱۸۹۰۹ کیلومتر در سال ۱۳۸۵ رسید که ۲۵۰۰ درصد رشد داشته است. در واقع ساختار صنعتی - خدماتی، بیانگر الگوی تشدید روند شهر نشینی و مهاجر پذیری می‌باشد و این از عوامل تمرکز و توسعه شهر تهران بوده است. (Rezai and Poorahmad, 2009: 65). با توجه به عوامل مذکور وجود این روند در کلانشهر تهران می‌تواند در آینده ناچندان دور با جمعیت زیاد، الودگی هوا و ترافیک روبه رو گردد و این عوامل می‌تواند نقش موثری در کاهش گردشگر در محدوده مورد مطالعه باشد. لذا توجه به اهمیت توسعه گردشگری زمانی اشکار می‌گردد که بدانیم متوسط زمان سفر ۵۰ درصد گردشگری‌های جهان بین ۸ تا ۱۴ روز است و بر اساس آمارها هر گردشگر به طور متوسط بین یک هزار تا یک هزار و پانصد دلار درآمد ارزی به ارمغان می‌آورد. اگر این آمار با آمار و حجم بالای توانمندی‌های گردشگری تهران مورد سنجش و ارزیابی شود، آنگاه پی می‌بریم که تهران قادر است تا چه میزان ارز از طریق توسعه گردشگری عاید شهر کند. به این ترتیب گردشگری می‌تواند در اقتصاد شهر تهران با توجه به جاذبه‌های زیاد طبیعی اش بسیار اثرگذار باشد.

در حال حاضر تهران دارای ۱۶۰ منطقه از مناطق تحت حفاظت سازمان محیط زیست است که هدف از این تقسیم بندها حمایت از ارزش‌های طبیعی و بهره برداری صحیح از آنهاست، زیرا که در صورت وجود برنامه‌ریزی و بهره برداری صحیح سود فراوانی عاید شهر تهران می‌شود (Mohammadpoor zarandi and tabatabai, 2010: 9).

نتیجه شهرها و مدیران شهری با تاکید بر توسعه فعالیت‌های عمران گردشگری شهری، نوسازی بافت‌های تاریخی و دیدنی شهرها و بازسازی فضاهای تفریحی در این حوزه از طریق ارائه تسهیلات مناسب کمک فراوانی به توسعه پایدار شهری و نیز افزایش درآمد شهری خواهند کرد. با این وجود شهر تهران دارای جاذبه‌های تاریخی، فرهنگی و محیطی بسیار زیادی می‌باشد و غالباً این محیط مقاصد گردشگری مهمی محسوب می‌شوند. شهر تهران معمولاً از جاذبه‌های متنوع و بزرگی شامل موزه‌ها، بناهای یادبود، سالن‌های تئاتر، استادیوم‌های ورزشی، پارک‌ها، شهربازی، مراکز خرید، مناطقی با معماری تاریخی و مکان‌های مربوط به حوادث مهم یا افراد مشهور را دارا می‌باشد که خود گردشگران بسیاری را جذب می‌کند. در نتیجه اگر مدیران شهری تهران بتواند از پتانسیل‌های نهفته در شهر استفاده کنند می‌تواند تحول بزرگی در اقتصاد شهر تهران ایجاد کنند که می‌تواند مقدمه توسعه پایدار را فراهم ساخت.

شهر تهران به دلیل میزبانی پایتخت جمهوری اسلامی ایران در خود، در حیات صنعت گردشگری استان و کشور نقشی کلیدی و اساسی ایفا می‌نماید. تهران که علاوه بر ترکیب متنوع جاذبه‌ها، دارای نقش ترانزیتی گردشگر نیز می‌باشد دارای حوزه نفوذ جذبی و توزیعی بسیار گسترده‌ای در سطوح ملی و بین‌المللی است. از مهمترین دلایل این مسأله طیف گسترده خدمات اداری، سیاسی، اقتصادی، درمانی، آموزشی و ... است که خود بر سایر مقاصد گردشگری سایه افکنده است. تمرکز بخش مهمی از فعالیتهای فرهنگی کشور در تهران نقش ملی و فراملی تهران را در حوزه فرهنگی چشمگیر و فزاینده کرده است. بخشی از این فعالیت‌ها به تمرکز امکانات و فعالیت‌های فرهنگی دولت در پایتخت مربوط است از جمله ۳۷ درصد حجم برنامه‌های رادیویی و ۴۸٫۶ درصد حجم برنامه‌های تلویزیونی کشور در سال ۱۳۸۰ در استان تهران تولید شده است. همچنین در سال ۱۳۸۱ حدود ۳۱٫۶ درصد صندلی‌های سینماهای کشور در این استان قرار داشته است و ۷۲ درصد مطبوعات کشور از جمله روزنامه‌های ملی نظیر سایر کشورها در پایتخت منتشر می‌شود. در این سال ۲۹٫۵ درصد از کارکنان آموزشی دانشگاه‌های ایران و ۵۵٫۸ درصد از اساتید (بالا ترین رتبه آموزش عالی) کشور در استان تهران سکونت داشته‌اند. استقرار مراکز عمده علمی تحقیقاتی و فرهنگی کشور در استان تهران شامل بنیادها، موقوفه‌ها و موسسات دولتی و غیردولتی و برگزاری کنگره‌ها، جشنواره‌ها و نشست‌های عمده علمی، فرهنگی و هنری جایگاه ملی و بین‌المللی تهران را در حوزه فعالیت‌های فرهنگی فراتر از مراکز و فعالیت‌های واپس ته به دولت برده است (فهرست فضاهای فرهنگی کشور) سکونت بخشی از نخبگان کشور در شهر تهران تقاضا برای کالاها و مراکز فرهنگی و زمینه برای تمرکز تولید و عرضه آن را تشدید کرده است. برای مثال در سال ۱۳۸۰ حدود ۴۳ درصد تماشاگران سینماهای کشور به استان تهران تعلق داش تند. این نقش فرهنگی در آینده می‌تواند در ارتقاء جایگاه ایران در توریسم فرهنگی نقش قابل توجهی ایفا کند (Tehran Master Plan, 2005).

نتایج و بحث

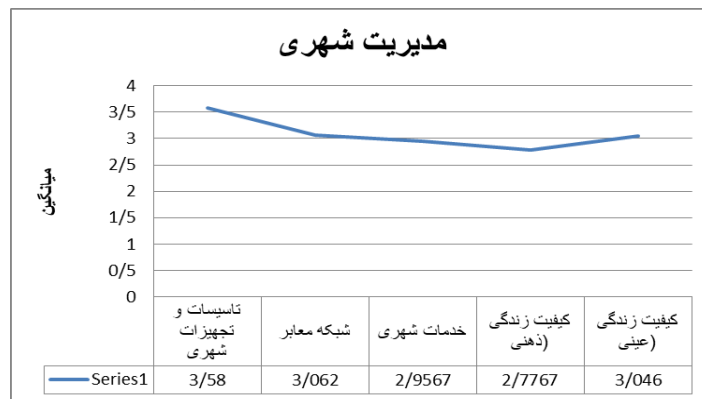
برای تجزیه و تحلیل داده‌های بدست آمده از پاسخ‌های نمونه‌های آماری به سوالات پرسشنامه از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است. در ابتدا متغیرهای تحقیق به کمک روش‌های آمار توصیفی مورد آزمون قرار داده می‌شود. سپس در سطح استنباطی، برای بررسی سوال‌های پژوهش از آزمون‌های آماری تی تک نمونه‌ای،

آزمون فریدمن و تحلیل مسیر از طریق معادلات ساختاری استفاده شد. ابزار تجزیه و تحلیل داده‌های کمی در این پژوهش نرم افزار *spss* و *SMART PLS* می‌باشد.

بر اساس نتایج توصیفی اکثریت اعضای نمونه مرد بوده‌اند. به لحاظ سنی اکثریت پاسخ دهندگان در رده سنی بین ۳۶ تا ۴۰ سال قرار داشتند، به لحاظ تحصیلات بالاترین درصد و فراوانی در بین رده تحصیلی کارشناسی ارشد بوده است. به لحاظ سابقه خدمت بالاترین درصد و فراوانی سابقه کار در بین رده ۱۱ تا ۱۵ سال بوده است.

نتایج آمار توصیفی نشان می‌دهد که مدیریت شهری در کلانشهر تهران نیز دارای وضعیت متوسط و یا کمتر از حد متوسط (طیف وسط لیکرت و در حد مقدار ۳ و یا کوچکتر از ۳) هستند. بنابراین باید تمهیدات لازم در جهت ارتقاء و بهبود مدیریت شهری و رسیدن به عدد بالای ۴ در طیف لیکرت، به منظور توسعه گردشگری فراهم نمود.

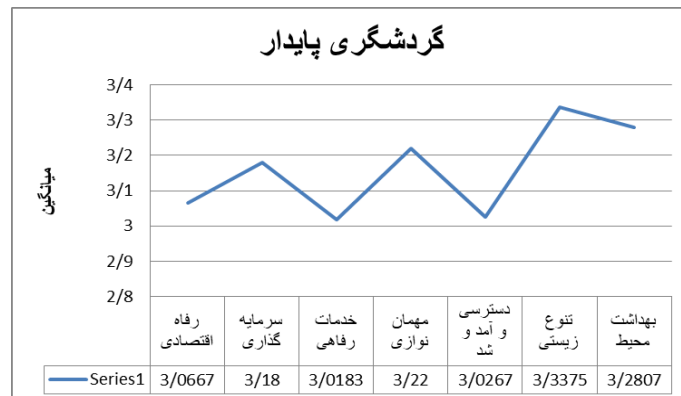
گردشگری پایدار در کلانشهر تهران نیز دارای وضعیت متوسط و یا کمتر از حد متوسط (طیف وسط لیکرت و در حد مقدار ۳ و یا کوچکتر از ۳) هستند. بنابراین باید تمهیدات لازم در جهت ارتقاء و بهبود گردشگری پایدار و رسیدن به عدد بالای ۴ در طیف لیکرت، به منظور توسعه گردشگری فراهم نمود.

شکل ۷- مقایسه میانگین مولفه‌های مدیریت شهری در کلانشهر تهران

(Source: Research findings, 2019).

همانطور که مشخص است از بین مولفه‌های مدیریت شهری کلانشهر تهران، مولفه تاسیسات و تجهیزات شهری بهترین وضعیت را در کلانشهر تهران دارا می‌باشد.

شکل ۸- مقایسه میانگین مولفه‌های توسعه گردشگری پایدار در کلانشهر تهران

(Source: Research findings, 2019).

همانطور که مشخص است از بین مولفه‌های گردشگری پایدار کلانشهر تهران، مولفه تنوع زیستی بهترین وضعیت را در کلانشهر تهران دارا می‌باشد.

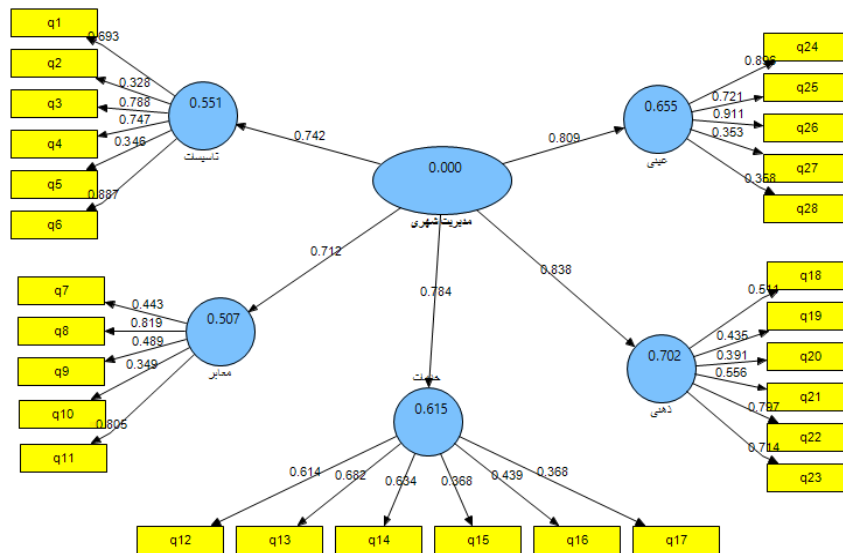
در آمار استنباطی به منظور بررسی پایایی و روایی ابزار سنجش و تایید یا عدم تایید فرضیه‌های پژوهش از آزمون‌های زیر استفاده شده است:

تحلیل عاملی داده‌های پرسشنامه (بررسی ضرایب عاملی)

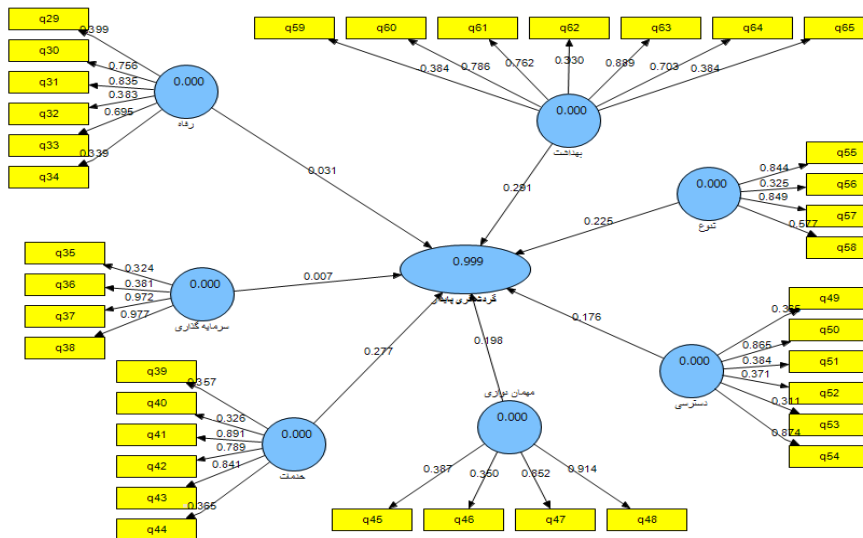
قبل از اجرا تجزیه و تحلیل سوال‌های پژوهش، ضرایب عاملی سوالات مرتبط با متغیرها از روش تحلیل عاملی مورد بررسی قرار می‌گیرد تا معتبر بودن داده‌ها برای تجزیه و تحلیل بررسی گردد.

اعتبارسنجی مدل‌های اندازه‌گیری (اعتبار سازه)

نمودارهای زیر مدل تحلیل عاملی تاییدی را در حالت تخمین ضرایب استاندارد نشان می‌دهد.

شکل ۹- مدل اندازه‌گیری مدیریت شهری در حالت تخمین ضرایب استاندارد. (Source: Research findings, 2019).

شکل ۱۰- مدل اندازه‌گیری توسعه گردشگری پایدار در حالت تخمین ضرایب استاندارد. (Source: Research findings, 2019).

نمودارهای فوق ضرایب و بارهای عاملی را نشان می دهد. بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص های یک سازه با آن سازه محاسبه می شوند. مقدار این شاخص باید از $0/3$ بزرگ تر و در فاصله اطمینان 95% معنادار باشد. معنی داری این شاخص توسط بوت استرپ^۱ یا جک فینگ^۲ بدست می آید. پایایی هر یک از گویه ها به مقدار بار عاملی هر یک از متغیرهای مشاهده شده اشاره دارد و برای تشخیص این که شاخص های اندازه گیری (متغیرهای مشاهده شده) تا چه حد برای سنجش متغیرهای پنهان قابل قبول اند، حداقل مقدار آن باید $0/3$ باشد و بارهای عاملی $0/4$ سطح معناداری متوسط را نشان می دهند و مقادیر بارهای عاملی بالاتر از $0/5$ نشانگر سطح معناداری قوی و همبستگی زیاد بین متغیرهای مشاهده شده و عامل بوده و بیانگر آن است که سازه بسیار خوب تعریف شده است. همچنین، بار عاملی گویه ها باید در سطح $0/05$ معنی دار باشند که بدین منظور آماره تی ضرایب بالای $1/96 \pm$ در سطح $0/05$ معنی دار می باشند. با توجه به نتایج مشخص است که تمامی گویه ها دارای بار عاملی بیشتر از $0/3$ و آماره تی بزرگتر از $1/96$ هستند. بنابراین هیچکدام از سوالات پرسشنامه حذف نمی شود و تمامی سوالات نقش تعیین کننده و بالایی در این پژوهش دارند.

آزمون تی تک نمونه ای

برای بررسی سوال ها و اهداف پژوهش از آزمون تی تک نمونه ای استفاده شده است.

جدول ۴- نتایج آزمون t تک نمونه ای در مقایسه میانگین مولفه های مدیریت شهری کلانشهر تهران و سطح متوسط

مقدار آزمون=۳					
متغیر	T	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	
				حد پایین	حد بالا
تاسیسات و تجهیزات شهری	11.485	99	.000	.58000	.4798
شبکه معابر	1.489	99	.140	.06200	-.0206
خدمات شهری	-1.588	99	.115	-.04333	-.0975
کیفیت زندگی (ذهنی)	-7.592	99	.000	-.22333	-.2817
کیفیت زندگی (عینی)	.991	99	.324	.04600	-.0461
مدیریت شهری	3.366	99	.001	.08427	.0346

(Source: Research findings, 2019).

نتایج آزمون t تک نمونه ای نشان می دهد که سطح معنی داری آزمون تی تک نمونه ای برای مولفه های مدیریت شهری (به جز مولفه های شبکه معابر و کیفیت زندگی عینی) کمتر از $0/05$ می باشد و آزمون تی تک نمونه ای برای این مولفه ها معنادار است (مولفه های شبکه معابر و کیفیت زندگی عینی دارای سطح معنی داری بیشتر از $0/05$ است و میانگین این مولفه ها در حد متوسط ۳ است و تفاوت معناداری با حد وسط طیف لیکرت ندارد). با توجه به نتایج آزمون تی تک نمونه ای مشخص است که در سطح اطمینان ۹۹ درصد، میانگین مولفه تاسیسات و تجهیزات بیشتر از حد متوسط طیف لیکرت است (اختلاف میانگین این مولفه ها از عدد ۳ مثبت است) و میانگین مولفه های خدمات شهری و کیفیت زندگی ذهنی کمتر از حد متوسط طیف لیکرت است (اختلاف میانگین این مولفه ها از عدد ۳ منفی

¹ Bootstrapping

² Jackknifing

است). به طور کلی کلانشهر تهران دارای وضعیت اجرایی مدیریت شهری متوسطی برای تبدیل شدن به شهری با گردشگری پایدار می‌باشد.

جدول ۵- نتایج آزمون t تک نمونه ای در مقایسه میانگین مولفه‌های گردشگری پایدار کلانشهر تهران و سطح متوسط مقدار آزمون=۳

متغیر	T	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین		محدوده اطمینان ۹۵ درصد
				حد پایین	حد بالا	
اقتصادی	2.058	99	.042	.06667	.0024	.1309
رفاه اقتصادی	2.616	99	.010	.18000	.0435	.3165
فرهنگی اجتماعی	.500	99	.618	.01833	-.0545	.0911
مهمان نوازی	5.001	99	.000	.22000	.1327	.3073
دسترسی	.682	99	.497	.02667	-.0510	.1043
زیست محیطی	7.033	99	.000	.33750	.2423	.4327
تنوع زیستی	6.159	99	.000	.28571	.1937	.3778
بهداشت محیط	4.834	99	.000	.16213	.0956	.2287
توسعه گردشگری پایدار						

(Source: Research findings, 2019).

نتایج آزمون t تک نمونه ای نشان می‌دهد که سطح معنی داری آزمون تی تک نمونه ای برای مولفه‌های توسعه گردشگری پایدار (به جز مولفه‌های خدمات رفاهی و دسترسی) کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و آزمون تی تک نمونه ای برای این مولفه‌ها معنادار است (مولفه‌های خدمات رفاهی و دسترسی دارای سطح معنی داری بیشتر از ۰/۰۵ است و میانگین این مولفه‌ها در حد متوسط ۳ است و تفاوت معناداری با حد وسط طیف لیکرت ندارد). با توجه به نتایج آزمون تی تک نمونه ای مشخص است که در سطح اطمینان ۹۹ درصد، میانگین مولفه‌های رفاه اقتصادی و سرمایه گذاری، مهمان نوازی، تنوع زیستی، بهداشت محیط بیشتر از حد متوسط طیف لیکرت است (اختلاف میانگین این مولفه‌ها از عدد ۳ مثبت است). به طور کلی کلانشهر تهران دارای وضعیت متوسطی به لحاظ توسعه گردشگری پایدار می‌باشد.

آزمون آزمون رگرسیون

برای بررسی اثرات مدیریت شهری در کلانشهر تهران در توسعه گردشگری پایدار به بررسی رابطه رگرسیونی (میزان و نحو تاثیر پذیری) بین متغیرها پرداخته شده است:

جدول ۶- نتایج ضرایب رگرسیون بین متغیرهای مستقل با متغیر وابسته

مدل	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد		آماره T	سطح معنی داری
	ضریب رگرسیون	خطای معیار	ضریب بتا	ضریب بتا		
مدیریت شهری	1.139	.071	.851	.071	16.020	.000
مدل	ضریب رگرسیون	خطای معیار	ضریب بتا	ضریب بتا	آماره T	سطح معنی داری
تاسیسات و تجهیزات شهری	.446	.050	.672	.050	8.971	.000
شبکه معابر	.321	.075	.398	.075	4.301	.000
خدمات شهری	.621	.107	.505	.107	5.799	.000
کیفیت زندگی (ذهنی)	.662	.094	.581	.094	7.061	.000
کیفیت زندگی (عینی)	.390	.061	.541	.061	6.363	.000

(Source: Research findings, 2019).

در جدول رگرسیون در ستون B به ترتیب مقدار ثابت و ضریب متغیر مستقل در معادله رگرسیون ارائه شده است. با توجه به سطح معنی داری برآورد شده و آماره تی، فرضیه پژوهشی در سطح معنی داری ۹۹ درصد تایید می گردد و مدیریت شهری بر توسعه گردشگری پایدار کلانشهر تهران به میزان ۸۵ درصد تاثیر مثبت معناداری دارد. مولفه های تاسیسات شهری، شبکه معابر، خدمات شهری، کیفیت زندگی عینی و کیفیت زندگی ذهنی بر توسعه گردشگری پایدار کلانشهر تهران به ترتیب ۶۷ درصد، ۳۹ درصد، ۵۰ درصد، ۵۸ درصد، ۵۴ درصد، تاثیر مثبت معناداری دارند. همانطور که مشخص است مولفه تاسیسات و تجهیزات شهری بیشترین تاثیر را بر توسعه گردشگری پایدار کلانشهر تهران دارد.

نتیجه گیری و دستاورهای علمی و پژوهشی

با استفاده از آزمون استنباطی تی تک نمونه ای و با توجه نظرات ۱۰۰ نفر از خبرگان، متخصصین و کارشناسان ارشد در حوزه مدیریت شهری، شهرسازی، گردشگری و نیز مدیران نهادهای شهری، مراکز اجرایی و سازمان های ذی-مدخل در مدیریت کلانشهر تهران (شهرداری، مسکن و شهرسازی، شورای شهر و...)، نتایج نشان داد که: مولفه های تاسیسات و تجهیزات، شبکه معابر و کیفیت زندگی عینی در وضعیت متوسطی قرار دارند. همچنین مولفه های خدمات شهری و کیفیت زندگی ذهنی در وضعیت کمتر از حد متوسط و نامساعدی قرار دارند. به طور کلی کلانشهر تهران دارای وضعیت اجرایی مدیریت شهری متوسطی برای تبدیل شدن به شهری با گردشگری پایدار می باشد. بر این اساس می توان گفت با توجه به این که ایران جزو پنج کشور جهان از نظر تنوع اقلیمی و جزو ده کشور جهان از نظر تاریخی و فرهنگی می باشد، ولی رشد این صنعت در کشورمان بسیار کند و نامحسوس اس و نتوانسته جایگاه شایسته خود را در بخش گردشگری بین المللی در سطح دنیا پیدا کند. یکی از علل اینمساله ضعف مدیریت کلان، قوانین، و دولتی بودن دیدگاه مدیران در تمام سطوح در این صنعت می باشد که نیازمند تغییر درسیستم مدیریتی و اصلاح آن می باشد. مولفه های رفاه اقتصادی و سرمایه گذاری، خدمات رفاهی، مهمان نوازی، تنوع زیستی، بهداشت محیط در وضعیت متوسطی قرار دارند. به طور کلی کلانشهر تهران دارای وضعیت متوسطی به لحاظ توسعه گردشگری پایدار می باشد. مولفه های تاسیسات شهری، شبکه معابر، خدمات شهری، کیفیت زندگی ذهنی و کیفیت زندگی عینی بر توسعه گردشگری پایدار کلانشهر تهران تاثیر مثبتی دارد. در واقع با بهبود وضعیت اجرایی مدیریت شهری در تهران می توان موجب ارتقاء گردشگری پایدار در تهران شد و رونق گردشگری را ایجاد نمود.

در ادبیات نظری موجود مشخص شده است که توسعه گردشگری شهری با ارتقای ابعاد کمی و کیفی یکی از مهمترین فعالیت های عمده مدیریت اجرایی شهرها در عصر حاضر می باشد. سهم عمده ای از توسعه گردشگری در شهرها مربوط به مدیریت شهری می باشد. به عبارت دیگر می توان گفت مدیران و مسئولین شهری نقش قابل توجهی را در ساماندهی و مدیریت این صنعت در شهرها ایفا می کنند (Etehadimoghadam, 2015). امروزه مدیریت شهری تحول یافته ایجاب می کند شهرها برای رفاه و آسایش بیش تر شهروندان مدیریت شوند. مدیریت

شهری نقش مهمی در موفقیت برنامه‌ها و طرح‌های توسعه شهری به خصوص در ارتباط با توسعه پایدار به عهده دارد (Nematolahi, Elusi and Savadkuhi, 2015). نقش مدیریت شهری (شهرداری، شورای شهر، نهادهای دولتی) در توسعه گردشگری پایدار شهری، می‌تواند نقش مؤثری در توسعه و تنوع اقتصاد ملی و منطقه ای داشته باشد (Keshavarz and Sarparast, 2016). هرچه تقویت و انسجام عمل بین مولفه‌های همکاری و ارتباطی مدیریت شهری و ساکنان محلی از استحکام بیشتری برخوردار باشد، به همان اندازه در حوزه مدیریت و گردشگری پایدار رابطه بهتری وجود خواهد داشت و از طرفی نقش مدیریت هدفمند بیشتر حائز اهمیت خواهد شد. مشارکت مردم محلی در تصمیم‌گیری‌های شهری شهر مرودشت کم بوده و تقریباً مردم هیچ‌گونه اطلاع یا مشارکتی در این زمینه ندارند. از این رو باید مسوولان، مردم محلی را در تصمیم‌گیری‌های خود مشارکت دهند تا ضمن دخالت ایشان، موجبات موفقیت بیشتر شهر را در تقسیم نظارت بر امور تابعه شاهد باشند. چنانچه در مقوله ارتباط با مدیران شهری و مشارکت مردم در تمامی زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و خاصه فرهنگی نمود داشته باشد، یعنی مدیران شهری کار را به‌گونه‌ای به مردم بسپارند و مردم محلی خود را سهم در تصمیم‌گیری بدانند، به نوعی به یکی از اهداف در توسعه پایدار شهر نزدیک شده است.

Fani and Mohammadnezhad(2006) در تحقیقی نشان دادند که شهرهایی مانند رامسر، دارای پتانسیل‌های مناسبی برای توسعه گردشگری اند، اما به علت ضعف‌های مدیریت شهری، عدم یکپارچگی مدیریت در بهره برداری پایدار از جاذبه‌ها، کمبود امکانات دسترسی و اطلاع رسانی، عدم همکاری و هماهنگی نهادهای گوناگون شهری، ناتوانی در تامین بهداشت و نظافت شهر و مشکلات مربوط به برنامه‌ریزی کاربری اراضی، بخش گردشگری نه تنها از توسعه پایداری فاصله گرفته بلکه روند منفی را طی می‌کند. (Taghvai and safarabadi(2011) بیان نمودند که بین مدیریت یکپارچه شهری و همکاری‌های متقابل مدیران شهری و مردم محلی با دستیابی به توسعه پایدار گردشگری شهری رابطه مثبت و مستقیم وجود دارد، یعنی هر مقدار مدیریت شهری هماهنگ تر باشد و ارتباطات بیش تر بین مدیریت شهری و مردم محلی برقرار شود، به همان اندازه امکان دستیابی به توسعه پایدار گردشگری شهری بیشتر خواهد شد. (Hoseini and et al(2013) در تحقیقی نشان دادند که بین ویژگی‌های مدیران شهری و تغییرات رشد تسهیلات گردشگری و توسعه پایدار گردشگری رابطه مثبت و معنادار وجود داشته، ولی بین تغییر کاربری اراضی ساحلی و توسعه پایدار گردشگری رابطه معنادار وجود ندارد. همچنین این محققان در یافته‌های خود به این نتیجه رسیده‌اند که رابطه مثبت و معنادار بین متغیرهای برنامه‌ریزی ساحلی، هماهنگی سازمان‌های مرتبط با گردشگری، ایجاد فرصت‌های شغلی، توسعه خدمات خرده فروشی و توسعه زیرساخت‌های لازم، اطلاع رسانی و نظارت مستمر با توسعه پایدار گردشگری شهری وجود دارد. (Farhangi and niknam(2015) در تحقیقی به توسعه پایدار گردشگری شهری با توجه به نقش مدیریت شهری اشاره نمودند و نشان دادند که بین مدیریت یکپارچه شهری و همکاری‌های متقابل مدیران شهری و مردم محل با دستیابی به توسعه پایدار گردشگری شهری رابطه مثبت و مستقیم وجود دارد. یعنی هر مقدار مدیریت شهری هماهنگ تر باشد و ارتباطات بیشتر بین مدیریت شهری و مردم محل برقرار شوند

به همان اندازه امکان دستیابی به توسعه پایدار گردشگری شهری بیشتر خواهد شد. (Parhizkar and et al(2016) نشان دادند که تقویت مدیریت شهری در حوزه‌های ارائه راهبرد با ایجاد و تقویت زیرساخت‌ها، تسهیلات، جلب سرمایه گذاری و هماهنگی بین بخشی نهادها و با شناساندن توانمندی گردشگری می توان به توسعه پایدار نایل آمد و در آینده با رشد اقتصادی، توسعه پایدار گردشگری و شهری سرعین همراه با فراهم نمودن عدالت اجتماعی، ارتقاء کیفیت زندگی، رفاه و آسایش شهروندان و مدیریت یکپارچه شهری بین مدیران شهری و مردم محلی رابطه مستقیم و مثبتی را داشته باشد. (Keshavarz and Sarparast(2016) در تحقیقی به تحلیل نقش مدیری شهری در توسعه پایدار گردشگری نمونه موردی شهر خرم آباد اقدام کرده و نتایج نشان از آن داشت که شناسایی نقش مدیریت شهری شهرداری، شورای شهر، نهادهای دولتی در توسعه گردشگری پایدار شهری، می تواند نقش موثری در توسعه و تنوع اقتصادی ملی و منطقه ای داشته باشد ولی در شهر خرم آباد بنا به علل مختلف، امکانات و فرصت‌ها به طور کامل و به درستی در راستای توسعه گردشگری پایدار شهری بکار گرفته نشده است و تخریب محیطی به طور چشمگیری باعث کاهش تمایل گردشگران در بازگشت به مقصد می شود. (Rakhshshah and et al(2017) نیز نشان دادند که مولفه‌های مدیریت شهری از عوامل تاثیرگذار در شاخص‌های توسعه ی پایدار گردشگری است . هرچند مدیریت شهری توانسته است تا حدی از انتظارات توسعه پایدار را محقق سازد، اما در بسیاری از موارد ناموفق عمل کرده است. یکی از شرط‌های اساس دستیابی به توسعه پایدار گردشگری نیازمند برنامه‌ریزی سازمان یافته در تمام سطوح است. بر اساس یافته‌ها می توان پیشنهادات زیر را پیشنهاد داد.

بر اساس نتایج بدست آمده در این پژوهش مولفه‌های تاسیسات شهری، شبکه معابر، خدمات شهری، کیفیت زندگی ذهنی و کیفیت زندگی عینی به عنوان عوامل مرتبط با توسعه گردشگری پایدار شهری کلانشهر تهران مورد شناسایی قرار گرفتند و نتایج توصیفی متغیرها نتایج نشان داد که ارزیابی پاسخ دهندگان از ابعاد و شاخص‌های مدیریت شهری تقریباً در حد متوسط بوده است، بنابراین به منظور بهبود هر چه بیشتر این شاخص‌ها و توسعه گردشگری پایدار شهری کلانشهر تهران، پیشنهاداتی به شرح زیر به مدیران، روساء و کارشناسان حوزه مدیریت شهری، شهرسازی، گردشگری و نیز مدیران نهادهای شهری، مراکز اجرایی و سازمان‌های ذی‌مدخل در مدیریت کلانشهر تهران(شهرداری، مسکن و شهرسازی، شورای شهر و...) که مسئول رفع و پیگیری مشکلات شهری هستند ارائه می گردد:

در ابتدا باید تحول اساسی و بنیادی در نظام برنامه‌ریزی برای هماهنگی سازمان‌های متعدد دخیل در شهر فراهم شود و نشست‌هایی برای رسیدن به برنامه‌های مطلوب توسعه و عمران شهر برگزار گردد. همچنین از طریق آموزش و آگاهی‌های عمومی، مشارکت مردمی را در تصمیم سازی‌ها و اقدامات مدیریت شهری بهبود بخشید و تقویت مشارکت‌های مردمی در همکاری با مدیریت شهری را با در نظر گرفتن تشویق‌هایی برای مشارکت کنندگان ارتقاء داد. همچنین به منظور بهبود هر یک از شاخص‌های مدیریت شهری در این تحقیق باید به نکات زیر توجه لازم به عمل آید:

۱. فراهم نمودن آب بهداشتی و سالم در تهران و بهبود خدمات رسانی حوزه‌های حامل انرژی
۲. جمع آوری زباله از سطح شهر و مدیریت پسماندها و جمع آوری فاضلاب شهری
۳. جلوگیری از ساخت و سازهای غیرمجاز و بازسازی بناهای فرسوده
۴. زیر سازی اصولی معابر و آسفالت معابر سطح شهر و پیاده روسازی و جدول سازی با کیفیت در شبکه معابر و کنار خیابان‌ها و احداث آبرو و کانپو و رسیدگی به کانال‌ها و جوی‌ها
۵. فراهم نمودن انواع خدمات آموزشی و تجاری، بهداشتی درمانی، اداری انتظامی مناسب در سطح شهر
۶. ایجاد فضای ورزشی و تفریحی (فضای سبز عمومی و پارک کودک) و فضاهای مذهبی و فرهنگی برای افراد با عقاید مختلف دینی
۷. بهبود خدمات حمل و نقل شهری
۸. ایجاد و گسترش نهادهای محلی جدید و تقویت نهادهای محلی موجود و فراهم نمودن احساس امنیت فردی شهروندان
۹. بهبود توانایی شهروندان برای تأمین نیازهای اساسی خانوار
۱۰. بهبود احساس تعلق به اجتماع و رضایت از موقعیت اجتماعی شهروندان از طریق عوامل موثر
۱۱. نظافت و پاکیزگی و زیبایی محیط شهری

References

- Etehad Moghadam, E. 2015. Urban Management, and Its Role in Urban Tourism Development (Case Study of Isfahan), M.Sc. Thesis, Geography and Tourism Planning, Islamic Azad University, Najafabad Branch.
- Esmaili, P. Shaghghi Kandavani, S. 2014. Ecotourism Management and Sustainable Development, First International Conference on Environmental Engineering, Tehran, Center for Strategies for Achieving Sustainable Development.
- Barakpour, N. Asadi I. 2009. Urban Management and Governance, Tehran, Vice Chancellor for Research, University of Arts.
- Taghvaei, M. Safarabadi, A. 2011. The role of urban management in achieving sustainable development of urban tourism (Case study - Kermanshah), Geographical studies of arid regions, Volume 1, Number 4, pp. 35-52.
- Rai Abbasabadi, R. Arghan, A. 2015. A Study of the Role and Performance of Sari Municipality in Urban Tourism Development, Second National Conference on Sustainable Development in Geography and Planning, Architecture and Urban Planning, Electronically, Center for Strategies for Achieving Sustainable Development.
- Razavian, M. 2002. Urban Development Management, Tehran: Payvand No Publications.
- Rahnamaei, M. 2011. Urban Tourism, Publications of the Organization of Villages and Municipalities, Tehran.
- Zare, Gh. Niknohad, M. 2016. Urban Tourism Management, for the Sustainable Development of Maragheh, the Third Scientific Conference on New Horizons in Geography and Architectural and Urban Planning of Iran, Tehran, Association for the Development and Promotion of Science and Basic techniques.
- Karami, Zein Al-Abedin, Hassanabadi, Davood, Lotfi, Shahrzad. 2020. Analyze the role of government in managing and planning tourism crises; Case study of the corona crisis. Journal of New Attitudes in Human Geography, 12 (3), 617-639.

- Kargar Asl Zanozi, Ghorban Ali, Ezzatpanah, Bakhtiar, Valizadeh, Reza. 2020. Identification and analysis of effective drivers in the future development of the commercial tourism industry, with a futures research approach (Case study: Julfa city). *Journal of New Attitudes in Human Geography*, 12 (2), 153-173.
- Komasi, H. Hosseini, A. 2014. Explaining the Relationship between Urban Management Performance and Citizens' Social Capital (Case Study: Valiasr North Neighborhood), *Journal of Spatial Planning*, Fourth Year, No. 3, pp. 156-135.
- Mohammadi Najafabadi, Abdolmajid, Etebarian Khorasgani, Akbar, Ebrahimzadeh Dastjerdi, Reza. 2020. Designing a strategy-oriented model for the development of human resources in the tourism industry, and developing a roadmap (Case study: Isfahan province). *Journal of New Attitudes in Human Geography*, 12 (4), 204-227.
- Motavali, S. Razjouian, M. and Rasouli, H. 2016. A Study of Economic Development Management in Sustainable Development of Urban Tourism, Case Study: Shahr-e-Sorkh Rud, 3rd International Conference on New Research Achievements in Civil Engineering, Architecture and Urban Management, Tehran, International Confederation of Inventors (IFIA), a comprehensive university of applied sciences.
- Mansouri, A. 2002. Tourism and Sustainable Development, *Journal of Geography Education Growth*, No. 63.
- Movahed, A. 2007. *Urban Tourism*, Shahid Chamran University Press, Ahvaz, Ahvaz.
- Nematollahi, N. Alousi Savadkoohi, H. 2015. The role of urban management in the development of sustainable urban tourism, Annual Conference on Research in Civil Engineering, Architecture and Urban Planning and Sustainable Environment, Tehran, Vira Capital of Ideas
- Bussaba Sitikarn (2002) *Tourism impacts: key concerns for achievement*. School of management
- Henri, J., & Journeault, M. (2008), *Environmental performance indicators: An empirical study of Canadian manufacturing firms*, *Journal of Environmental Management*, 87, PP.165-176.
- Elliot, E (1977) *Tourism planning*, van nosrat Reinhold, new york.
- Inskeep E. (1991), *Tourism planning .An Integrated And Sustainable Development Approach* ,Van Nostrand Reinhold ,Newyork.
- Logar, I (2010) *sustainable tourism management in Crikvanica. Croatia: an assessment of policy instruments-tourism management* 31 (2010)125-135.
- Rioyru, T (2009) *Evaluating natural Attractions for tourism*, *Annals of tourism Research*, vol. 29, No. 2, pp. 422-438, 2002 Elsevier.
- Sutcliffe, L., et al. (2009), *Development of a framework for assessing sustainability in new product development*, International conference on engineering design, Stanford university, stanford, CA, USA.

Evaluating the role of urban management in the sustainable development of tourism in Tehran

Maryam Begpour

Ph.D. student in Geography & Urban Planning, Science & Research Branch,
Islamic Azad University, Tehran, Iran

Majid Vali Shariat Panahi*

Associate Professor, Department of Geography & Urban Planning, Science & Research Branch,
Islamic Azad University, Tehran, Iran

Abdul Reza Faraji Rad

Associate Professor, Department of Geography & Urban Planning, Science & Research Branch,
Islamic Azad University, Tehran, Iran

Abstract

The present study, with the aim of evaluating the role of urban management in the sustainable development of tourism in the metropolis of Tehran, has been conducted with a quantitative approach. The research method is descriptive and analytical survey, and the data collection tool was a questionnaire. The independent variable of urban management was measured with the components of urban facilities and equipment, road network, urban services, mental and objective quality. The dependent variable of sustainable urban tourism is also measured by economic, social and environmental components. The statistical population of this study is experts, specialists and senior experts in the field of urban management, from which 100 people were selected as a statistical sample by available methods. First, the research variables were tested using descriptive statistical methods. Then, at the inferential level, one-sample t-test, Friedman test and path analysis through structural equations were used to examine the research questions. SPSS and SmartPLS software packages were used to analyze the quantitative data. The results show that the executive status of urban management and sustainable tourism in the metropolis of Tehran is moderate. Also, urban management has a significant positive effect on the development of sustainable tourism in the metropolis of Tehran.

Keywords: Urban Management, Sustainable Development, Tourism, Tehran Metropolis.

* (Corresponding author) majidshareeatpanahi@yahoo.com